

Lieta C-155/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2020. gada 31. marts

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Ravensburg (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 5. marts

Prasītāji un atbildētāji pretprasībā:

RT

SV

BC

Atbildētājas un prasītājas pretprasībā:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, Volkswagen Bank GmbH

Pamatlietas priekšmets

Patēriņa kredītlīgums – Atteikuma tiesības – Obligāti norādāmā informācija –
Direktīva 2008/48/EK – Atteikuma tiesību zaudēšana – Tiesību ļaunprātīga
izmantošana

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (turpmāk tekstā – “Direktīva 2008/48/EK”) 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā:
 - a) absolūtos skaitļos ir jānorāda kredītlīguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme vai vismaz spēkā esošā atsauces procentu likme (šajā gadījumā – procentu pamatlikme atbilstoši *BGB* 247. pantam), uz kuras pamata aprēķina spēkā esošo nokavējuma procentu likmi kopā ar piemaksu (šajā gadījumā – piecus procentpunktus atbilstoši *BGB* 288. panta 1. punkta otrajam teikumam)?
 - b) ir konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms vai vismaz jānorāda uz valsts tiesību normām, no kurām var secināt nokavējuma procentu likmes koriģēšanu (*BGB* 247. pants un 288. panta 1. punkta otrais teikums)?
- 2) Vai Direktīvas 2008/48/EK 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā ir jānorāda konkrēta patērētājam saprotama aprēķināšanas metode, lai kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā noteiktu piemērojamo pirmstermiņa atmaksas kompensāciju, tādējādi, ka patērētājs vismaz aptuveni var aprēķināt pirmstermiņa kredītlīguma izbeigšanas gadījumā maksājāmās kompensācijas apmēru?
- 3) Vai Direktīvas 2008/48/EK 10. panta 2. punkta s) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
 - a) kredītlīgumā ir jānorāda arī valsts tiesībās reglamentētās kredītlīguma pušu tiesības to izbeigt, it īpaši arī kredītņēmēja tiesības izbeigt kredītlīgumu svarīgu iemeslu dēļ atbilstoši *BGB* 314. pantam terminētu kredītlīgumu gadījumā?
 - b) (ja uz iepriekšējo a) jautājumu tiek atbildēts noliedzīgi) tam nav pretrunā valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram valsts tiesībās paredzētu īpašu tiesību izbeigt kredītlīgumu minēšana ir obligāti norādāmā informācija Direktīvas 2008/48/EK 10. panta 2. punkta s) apakšpunkta izpratnē?
 - c) kredītlīgumā attiecībā uz visām kredītlīguma pušu tiesībām izbeigt kredītlīgumu ir jānorāda tiesību izbeigt kredītlīgumu izmantošanas gadījumā attiecīgi reglamentētais paziņojumam par izbeigšanu piemērojamais termiņš un forma?

- 4) Vai patēriņa kredītīguma gadījumā kreditora atsaukšanās uz iebildumu par tiesību zaudēšanu, argumentējot pret patērētāja atteikuma tiesību izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2008/48/EK 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam, ir izslēgta:
- a) ja kāda no Direktīvas 2008/48/EK 10. panta 2. punktā reglamentētajām obligāti norādāmajām ziņām nav pienācīgā kārtā nedz norādīta kredītīgumā, nedz sniegta vēlāk, un tāpēc atteikuma termiņš atbilstoši Direktīvas 2008/48/EK 14. panta 1. punktam nav sācies?
 - b) (ja uz iepriekšējo a) jautājumu tiek atbildēts noliedzoši) ja tiesību zaudēšana galvenokārt ir balstīta uz laiku, kas ir pagājis kopš līguma noslēgšanas, un/vai pilnīgu līguma izpildi no abu līgumslēdzēju pušu puses, un/vai kreditora tiesībām izlemt par atpakaļ saņemto kredīta summu vai kredīta galvojumu atdošanu, un/vai (ar kredītīgumu saistīta pirkuma līguma gadījumā) finansētā priekšmeta izmantošanu vai pārdošanu, ko veic patērētājs, taču patērētājs attiecīgajā periodā, iestājoties attiecīgajiem apstākļiem, nezināja par viņa atteikuma tiesību turpināšanos un viņam šī nezināšana arī nav jāpamato, un kreditors arī nevarēja pieņemt, ka patērētājam ir attiecīga informācija?
- 5) Vai patēriņa kredītīguma gadījumā kreditora atsaukšanās uz iebildumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, argumentējot pret patērētāja atteikuma tiesību izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2008/48/EK 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam, ir izslēgta:
- a) ja kāda no Direktīvas 2008/48/EK 10. panta 2. punktā reglamentētajām obligāti norādāmajām ziņām nav pienācīgā kārtā nedz norādīta kredītīgumā, nedz sniegta vēlāk, un tāpēc atteikuma termiņš atbilstoši Direktīvas 2008/48/EK 14. panta 1. punktam nav sācies?
 - b) (ja uz iepriekšējo a) jautājumu tiek atbildēts noliedzoši) ja tiesību zaudēšana galvenokārt ir balstīta uz laiku, kas ir pagājis kopš līguma noslēgšanas, un/vai pilnīgu līguma izpildi no abu līgumslēdzēju pušu puses, un/vai kreditora tiesībām izlemt par atpakaļ saņemto kredīta summu vai kredīta galvojumu atdošanu, un/vai (ar kredītīgumu saistīta pirkuma līguma gadījumā) finansētā priekšmeta izmantošanu vai pārdošanu, ko veic patērētājs, taču patērētājs attiecīgajā periodā, iestājoties attiecīgajiem apstākļiem, nezināja par viņa atteikuma tiesību turpināšanos un viņam šī nezināšana arī nav jāpamato, un

kreditors arī nevarēja pieņemt, ka patērētājam ir attiecīga informācija?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (turpmāk tekstā – “Direktīva 2008/48”), it īpaši 10. panta 2. punkta l), r) un s) apakšpunkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch [Vācijas Civilkodeksa ievadlikums] (turpmāk tekstā – “*EGBGB*”), 247. panta 3., 6. un 7. punkts

Bürgerliches Gesetzbuch [Vācijas Civilkodekss] (turpmāk tekstā – “*BGB*”), it īpaši 242., 247., 288., 314., 355., 356.b, 357., 357.a, 358., 492., 495. pants

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu C-155/20 pamatā ir trīs savstarpēji saistītas lietas.
- 2 Lietā *RT/Volkswagen Bank* prasītājs ar *Volkswagen Bank* noslēdza kredītlīgumu par kredīta summu neto 11 257,14 EUR, kura mērķis bija *VW Passat* iegāde privātai lietošanai. Transportlīdzekļa pārdevējs bija auto salons Rāvensburgā [*Ravensburg*] (Vācija). Pārdošanas cena bija 15 750 EUR. Prasītājs pārdevējas labā veica iemaksu 5000 EUR apmērā un pārējo summu 10 750 EUR apmērā, kā arī vienreizējo maksājumu par atlikušā parāda apdrošināšanu – kredītlīgumā saukts par *KSB* (= *Kreditschutzbrief* [kredītvēstule]) – 507,14 EUR apmērā, tātad kopā 11 257,14 EUR, finansēja ar iepriekš minēto kredītu.
- 3 Atbildētāja, sagatavojot un noslēdzot kredītlīgumu, sadarbojās ar pārdevēju. Tā it īpaši darbojās kā atbildētājas kredīta starpniece un izmantoja atbildētājas sagatavotās līguma veidlapas. Kredītlīgumā notika vienošanās par to, ka prasītājam aizdevuma summa 11 927,04 EUR apmērā (kredīta summa neto 11 257,14 EUR kopā ar procentiem 669,90 EUR apmērā) ir jāatmaksā, sākot ar 2015. gada 15. janvāri un veicot 48 nemainīgus ikmēneša maksājumus attiecīgi 248,48 EUR apmērā. Prasītājs nolīgtos maksājumus veica regulāri un atmaksāja kredītu pilnībā ar pēdējo 2018. gada 15. decembrī veicamo maksājumu.
- 4 Īsi pirms pilnīgas sava no kredītlīguma izrietošā pienākuma veikt maksājumus izpildes prasītājs ar 2018. gada 22. novembra vēstuli atsauca uz kredītlīguma slēgšanu vērsto gribas izteikumu. Viņš uzskata, ka atsaukšana ir spēkā, jo atteikuma termiņš kļūdainās obligāti norādās informācijas dēļ nav sācies. Tāpēc viņš lūdz atbildētājai atmaksāt līdz šim veiktos kredītmaksājumus un pārdevējas labā veikto iemaksu apmaiņā pret iegādātā transportlīdzekļa atdošanu.

- 5 Atbildētājas ieskatā prasība nav pamatota, jo tā prasītājam ir sniegusi visu obligāti norādāmo informāciju un atteikuma termiņš ir beidzies. Atbildētāja atsaucas arī uz iebildumu par tiesību zaudēšanu un nepieļaujamu tiesību izmantošanu, jo atteikuma tiesību mērķis neesot ilgi pēc līguma noslēgšanas un līgumisko pienākumu bezierunu izpildes, kā arī izpildījuma pieņemšanas un izmantošanas atkāpties no līgumiskajiem pienākumiem.
- 6 Fakti lietā *BC/Volkswagen Bank* būtībā atbilst faktiem lietā *RT/Volkswagen Bank*, taču ar turpinājumā izklāstīto atšķirību: arī šajā gadījumā prasītāja savus kredītmaksājumus veica regulāri un atmaksāja kredītu pilnībā ar pēdējo 2018. gada 1. janvārī veicamo maksājumu. Ar 2018. gada 4. jūnija pirkuma līgumu tā savu transportlīdzekli pārdeva atkal autosalonam, kurā tā to bija iegādājusies. Prasītāja ar 2019. gada 5. janvāra vēstuli atsauca savu uz kredītlīguma slēgšanu vērsto gribas izteikumu.
- 7 Prasītājas ieskatā kredītlīgums ar spēkā esošo 2019. gada 5. janvāra atteikumu ir kļuvis par atmaksas saistībām. Tāpēc prasītāja no atbildētājas pieprasa atbildētājas labā veikto kredītmaksājumu un pārdevējas labā veiktās iemaksas atmaksu, atskaitot atkārtotās pārdošanas cenu. Turklāt prasītāja vēlas, lai tai tiek atlīdzinātas ārpustiesas ar advokāta pakalpojumiem saistītās izmaksas.
- 8 Atbildētājas ieskatā prasība nav pamatota, jo tā prasītājam ir sniegusi visu obligāti norādāmo informāciju un atteikuma termiņš ir beidzies. Atbildētāja, pakārtoti, atsaucas uz faktu, ka izmantot atteikuma tiesības katrā ziņā liedz iebildums par tiesību zaudēšanu un nepieļaujamu tiesību izmantošanu, jo tā pamatoti esot palāvusies uz to, ka prasītāja vairs neizmantos iespējamās atteikuma tiesības pēc tam, kad prasītāja 2018. gada 1. maijā atmaksāja kredītu. Iebildumu par nepieļaujamu tiesību izmantošanu atbildētāja turklāt balsta uz to, ka atteikuma tiesību izmantošana, lai gan transportlīdzeklis ir ticis iepriekš pārdots sākotnējai pārdevējai, ir jāuzskata par ļaunprātīgu.
- 9 Lieta *SV/Skoda Bank* būtībā atbilst lietai *RT/Volkswagen Bank*, taču ar tādu atšķirību, ka SV savu kredītu pilnībā atmaksāja ar pēdējo 2016. gada 3. augusta maksājumu, taču savu uz kredīta noslēgšanu vērsto gribas izteikumu atsauca tikai ar 2019. gada 25. aprīļa vēstuli, tātad gandrīz trīs gadus vēlāk.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 Šajā sakarā vispirms tiek norādīts uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-33/20 kopsavilkuma ¹ 7.–44. punktu. Arī ja šajā lietā trešais jautājums sastāv no trīs jautājumiem un lietā C-33/20 – no diviem, 1.–3. jautājums abos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu citādā ziņā ir identisks, un argumentācija lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-155/20 saistībā ar 1.–3. jautājumu atbilst argumentācijai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-33/20. Šajā lietā

¹ Pieejams Server T > DOCAFFC > 20 > 0033 > DE.

iesniedzējtiesa papildus sniedz vērtējumu par tādiem jautājumiem kā atteikuma tiesību zaudēšana un ļaunprātīga izmantošana.

- 11 Iesniedzējtiesas argumentācija par 4.a) un b) jautājumu ir tāda, kāda tā ir izklāstīta turpinājumā. Uz jautājumu, kādiem nosacījumiem ir jābūt izpildītiem, lai patērētājs zaudētu iespēju izmantot savas atteikuma tiesības patērēja kredītņēmuma gadījumā, valsts judikatūrā un doktrīnā netiek sniegta viennozīmīga atbilde. Iesniedzējtiesas ieskatā nozīme ir tam, kādi juridiskie principi saskaņā ar Savienības tiesībām ir jāpiemēro iebildumam par atteikuma tiesību zaudēšanu.
- 12 Tā norāda uz 2007. gada 27. novembra rīkojumu lietā *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret un Akar/Komisija*, C-163/07 P, EU:C:2007:717, 36. punkts, kurā Tiesa ir nospriedusi, ka attiecībā uz tiesību subjektu nevar atsaukties uz termiņa beigšanu, ja var tikt radīta tāda indivīda pieļaujama maldība, kas rīkojas labā ticībā un ar vislielāko rūpību, kāda tiek prasīta no pienācīgi informētas personas, un uz pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru persona, kurai ir jāizpilda pienākums, nevar pamatoti atsaukties uz tiesiskās drošības apsvērumiem, lai atrisinātu situāciju, kāda radusies tāpēc, ka tā pati nav izpildījusi Savienības tiesībās paredzēto prasību sniegt informāciju par tiesību subjekta tiesībām atkāpties no līguma vai to atsaukt (spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, 30. punkts).
- 13 Iesniedzējtiesa norāda arī uz efektivitātes principu, kas ir jāņem vērā jautājumā par tiesību zaudēšanu. Tiesību subjektam viņa tiesību izmantošana ar valsts tiesībām nevar tikt padarīta par neiespējamu vai apgrūtināta. Efektivitātes princips varētu arī liegt atsaukties uz valsts noteikumiem par labu ticību, jo šie noteikumi, iespējams, neatbilst Savienības tiesībās izvirzītajām prasībām. Tāpēc ir jautājums par to, vai gadījumā, ja obligāti norādāmā informācija nav tikusi sniegta pienācīgā veidā atbilstoši Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktam, vispār var būt runa par atsaukšanos uz iebildumu par tiesību zaudēšanu.
- 14 Taču, arī ja iebildumu par tiesību zaudēšanu gadījumos, kad obligāti norādāmā informācija nav tikusi sniegta pienācīgā veidā, no Savienības tiesību viedokļa principā uzskatītu par pieļaujamu, šķiet, ir strīdīgi, vai, veicot tādu apstākļu izvērtējumu, kas liecina par un pret tiesību izbeigšanos, var tikt ņemts vērā periods un citi apstākļi, ja patērētājs, periodā, kuram ir nozīmē saistībā ar tiesību zaudēšanu, un iestājoties attiecīgajiem apstākļiem nezināja un viņam arī nebija jāzina, ka viņa atteikuma tiesības turpina pastāvēt.
- 15 Iesniedzējtiesa 4.a) un b) jautājumu uzskata par nozīmīgu lēmuma pieņemšanā, jo, ja uz vienu no šiem abiem jautājumiem tiek atbildēts apstiprinoši, attiecīgie atbildētāji, iespējams, nevar pamatoti atsaukties uz to, ka attiecīgo prasītāju atteikuma tiesības ir izbeigušās.
- 16 Atbildot uz 5.a) un b) jautājumu saistībā ar atteikuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, iesniedzējtiesa izklāsta, ka šajā jautājumā judikatūrā un doktrīnā uzskati tāpat atšķiras. Arī šajā gadījumā iesniedzējtiesas ieskatā noteicoša nozīme

ir tam, kādi juridiskie principi saskaņā ar Savienības tiesībām ir jāpiemēro iebildumam par atteikuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam.

- 17 Jautājums ir par to, vai, nesniedzot atbilstoši Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktam obligāti norādāmo informāciju pienācīgā veidā, par atsaukšanos uz iebildumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu jau sākotnēji nevar būt runa, jo saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru persona, kurai ir jāizpilda pienākums, nevar pamatoti atsaukties uz tiesiskās drošības apsvērumiem, lai atrisinātu situāciju, kāda radusies tāpēc, ka tā pati nav izpildījusi Savienības tiesībās paredzēto prasību sniegt informāciju par tiesību subjekta tiesībām atkāpties no līguma vai to atsaukt (spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, 30. punkts).
- 18 Taču, arī ja iebildumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu gadījumos, kad obligāti norādāmā informācija nav tikusi sniegta pienācīgā veidā, no Savienības tiesību viedokļa principā uzskatītu par pieļaujamu, ir strīdīgi, vai, veicot tādu apstākļu izvērtējumu, kas liecina par un pret tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, var tikt ņemts vērā periods un citi apstākļi. Varētu būt tā, ka šos apstākļus var ņemt vērā tikai tad, ja patērētājs attiecīgajā periodā nezināja un viņam arī nebija jāzina, ka viņa atteikuma tiesības turpina pastāvēt.
- 19 Iesniedzējtiesa 5.a) un b) jautājumu uzskata par nozīmīgu lēmuma pieņemšanā, jo, ja uz vienu no šiem abiem jautājumiem tiek atbildēts apstiprinoši, attiecīgie atbildētāji, iespējams, nevar pamatoti atsaukties uz to, ka attiecīgie prasītāji savas atteikuma tiesības ir izmantojuši ļaunprātīgi.